

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 4

Частина III

**Одеса
2018**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина III. – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – 196 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К. І. – к.е.н., викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Антоненко К. Е. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Барон Г. І. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бойчева О. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Варналій А. О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Калантарчук Т. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Качкалова Л. Ю. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Лузанова К. А. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Любович А. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Манєва К. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мілева Т. Д. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мітішова І. С. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Москаленко К. С. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мотовіліна Г. В. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Негруль Д. А. – студент фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Пархоменко Л. В. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Поповська А. О. – студентка факультету міжнародної економіки Одеського національного економічного університету,
Саблістюк О. О. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Стародубцева Т. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Тутов В. О. – студент фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Унтілов В. В. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Чорний Є. В. – студент фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Шишацька В. А. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Шувера О. О. – студентка факультету міжнародної економіки Одеського національного економічного університету

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

© колектив авторів, 2018

ЗМІСТ

Варналій А.О., Самотоєнкова О.В. Аналіз середньої заробітної плати в Україні за видами економічної діяльності.....	7
Любович А.А., Ольвінська Ю.О. Аналіз середньої освіти в Україні.....	14
Калантарчук Т.І., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз показників навколишнього середовища.....	21
Бурлаєва В.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз захворюваності населення України.....	28
Бойчева О.П., Вітковська К.В. Статистичне дослідження рівня життя населення.....	33
Калантарчук Т.І., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз забору води з природних водних об'єктів в Україні та Одеській області.....	41
Шувера О.О., Тарасова К.І. Статистичний аналіз народжувальності в Україні	45
Поповська А.О., Тарасова К.І. Статистика сортування, переробки та вторинного використання відходів в Україні	53
Бойчева О.П., Самотоєнкова О.В. Сучасний стан фондового ринку України	58
Стародубцева Т.В., Самотоєнкова О.В. Статистичний аналіз ринку зерна в Україні	64
Варналій А.А., Самотоєнкова Е.В. Развитие рынка информационных услуг в Украине	69
Манєва К.П., Самотоєнкова О.В. Динаміка та структура споживчих товарів в Україні	77
Унтілов В.В., Самотоєнкова О.В. Сучасний стан ринку енергоресурсів в Україні	86
Калантарчук Т.І., Самотоєнкова О.В. Особливості розвитку ринку інновацій в Україні	92
Любович А.А., Самотоєнкова О.В. Аналіз первинного ринку нерухомості в Україні	97
Негруль Д.А., Ольвінська Ю.О. Особливості кредитування малого бізнесу в Україні	104

Тутов В.О., Ольвінська Ю.О. Проблеми та перспективи функціонування ринку дорогоцінних каменів	109
Качкалова Л.Ю., Саблюк О.А., Ольвінська Ю.О. Тенева економіка України	115
Унтілов В.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня доходів населення України	121
Бойчева О.П., Ольвінська Ю.О. Сучасний стан житлового фонду України	128
Барон Г.І., Ольвінська Ю.О. Сучасний стан державного регулювання конкуренції та монополізації ринку в Україні	133
Шишацька В.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз демографічної ситуації в Україні	137
Мілева Т.Д., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз економічного розвитку Індії	142
Пархоменко Л.В., Москаленко Е.С., Ольвінська Ю.О. Статистический анализ ресурсов и расходов домохозяйств	147
Лузанова К.А., Ольвінська Ю.О. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку послуг України	152
Чорний Є.В., Ольвінська Ю.О. Страховий ринок України: проблеми та перспективи розвитку	158
Мітішова І.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз доходів державного бюджету України	164
Мотовіліна Г.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз ринку праці в Україні	172
Негруль Д.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз зносу основних засобів в Україні	179
Антоненко К.Э., Ольвінська Ю.О. Анализ проблем налоговой системы Украин	185
Вітковська А.А., Ольвінська Ю.О. Використання статистичних методів у маркетингових дослідженнях	191

АНАЛІЗ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Любович А. А.¹, Ольвінська Ю. О.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Любович А. А., Ольвінська Ю. О. Аналіз середньої освіти в Україні. У статті розглянуто теоретичні основи вивчення та методологічні основи статистичного дослідження стану та розвитку середньої освіти. Проведено статистичний аналіз показників стану та розвитку середньої освіти в Україні за період з 1990 року до 2016 року. Проаналізовано чисельність учнів та кількість загальноосвітніх закладів.

Ключові слова: статистичний аналіз, середня освіта, статистика середньої освіти, загальноосвітній заклад.

Любович А. А., Ольвинская Ю. О. Анализ среднего образования в Украине. В статье рассмотрены теоретические основы изучения и методологические основы статистического исследования состояния и развития среднего образования. Проведен статистический анализ показателей состояния и развития среднего образования в Украине за период с 1990 года до 2016 года. Проанализированы численность учащихся и количество общеобразовательных учреждений.

Ключевые слова: статистический анализ, среднее образование, статистика среднего образования, общеобразовательное учреждение.

Lyubovich A. A., Olvinskaya J. O. Analysis of secondary education in Ukraine. The article deals with the theoretical bases of studying and methodological foundations of the statistical study of the state and development of secondary education. The statistical analysis of indicators of the state and development of secondary education in Ukraine for the period from 1990 to 2016 has been carried out. The number of students and the number of secondary.

Keywords: statistical analysis, secondary education, average statistics education, general educational institution. schools are analyzed.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Любович, А. А. Аналіз середньої освіти в Україні [Текст] / А. А. Любович, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина III – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 14 – 20.

Сучасний етап розвитку України, зокрема її входження до

європейського та світового освітнього простору, вимагає проведення низки соціально-економічних реформ, спрямованих на підвищення рівня освітніх послуг, забезпечення рівного доступу громадян до якісної освіти, модернізацію змісту освіти в контексті її відповідності потребам сучасного ринку праці. Адже освіта є ключовою інвестицією в розвиток людського потенціалу, стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, захисту національних інтересів, зміцнення авторитету України на міжнародній арені.

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних засад і методичних підходів до статистичного вивчення середньої освіти в Україні.

Статистичному дослідженню освіти та зокрема середньої освіти присвячено значний доробок науково-практичного та методологічного характеру. Серед вітчизняних та зарубіжних учених-статистиків цьому питанню приділяли увагу А. Агранович, Л. Гохберг, А. Головач, Б. С. Герасименко, В. Захожай, І. Калачова, Л. Коваленко, В. Колесник, Р. Кулинич, В. Михайленко, І. Панасенко, О. Осауленко, Н. Парфенцева, В. Саріогло та ін

Освіта є найважливішим конструктом цивілізації, визначальним чинником соціально-економічного поступу суспільства. Кожна країна відповідно до свого історичного розвитку, національних традицій, умов, перспектив формує свою систему освіти.

Структура й доцільність створеної в державі системи освіти характеризують її ефективність і перспективність розвитку. В Україні виділяють 3 основні ланки освіти:

1. Дошкільна освіта
2. Загальна середня освіта
3. Вища освіта

Загальна середня освіта є основною ланкою безперервної освіти і за тривалістю, і за вагомістю та масштабністю завдань, які покликана розв'язати. Вона забезпечує загалом становлення учня як особистості, закладає фундамент для успішної самореалізації людини впродовж життя. Протягом останніх двадцяти п'яти років відбулось її утвердження в незалежній Українській державі на нових методологічних засадах. Зазнали істотної трансформації цільова спрямованість освіти, її зміст, організація навчального процесу, підходи до оцінювання освітніх результатів у напрямі посилення особистісної орієнтації освіти, її розвивального, компетентнісного, демократичного характеру.

У 2016/17 навчальному році в Україні функціонувало понад 16,9 тис. загальноосвітніх навчальних закладів, у яких навчалось близько 3,8 млн учнів. Навчально-виховний процес у них забезпечували 438 тис. педагогічних працівників, з яких 55 % мають педагогічний стаж не менше 20 років.

Наразі сучасна система середньої освіти України характеризується

зменшенням чисельності учнів у зв'язку з демографічними змінами. [1, с. 10] За період з 1992 по 2016 рік, тобто за 26 років, Україна втратила 8,3 млн. осіб, що перевищує населення таких країн як Латвія, Литва та Естонія разом взятих (Рис.1).

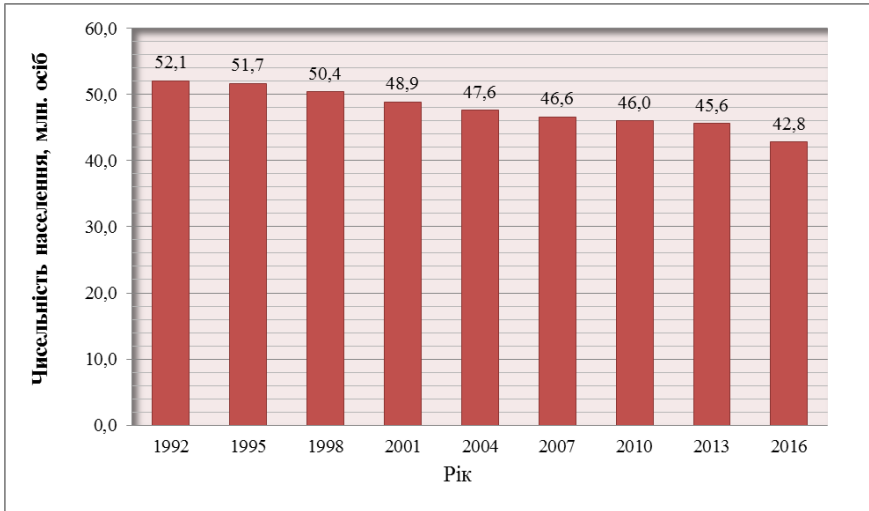

Рис. Динаміка чисельності населення України за 1992 – 2016 р, млн.осіб

Щорічні втрати становили 319 тис. осіб, що перевищує чисельність населення більшості обласних центрів країни. В порівнянні з 1989 роком відбулося скорочення чисельності населення в усіх областях України, окрім Закарпатської. В ХХІ столітті скорочення чисельності населення відбувалося усіх, без виключень, областях.

Зміна чисельності населення відбувається під впливом двох компонент – природного приросту і міграційного приросту. [2, с. 46] З 1991 року спостерігалось від'ємне сальдо природного приросту. А з 1994 по 2004 рік, від'ємним був і міграційний приріст, після чого цей фактор перестав впливати на зміну чисельності населення.

Так, у 2016/17 н.р. заклади середньої освіти в Україні відвідувало 3846 тис. осіб, що на 46,1% менше в порівнянні з 1990/91 н. р. – 7132 тис. осіб (Рис. 2)

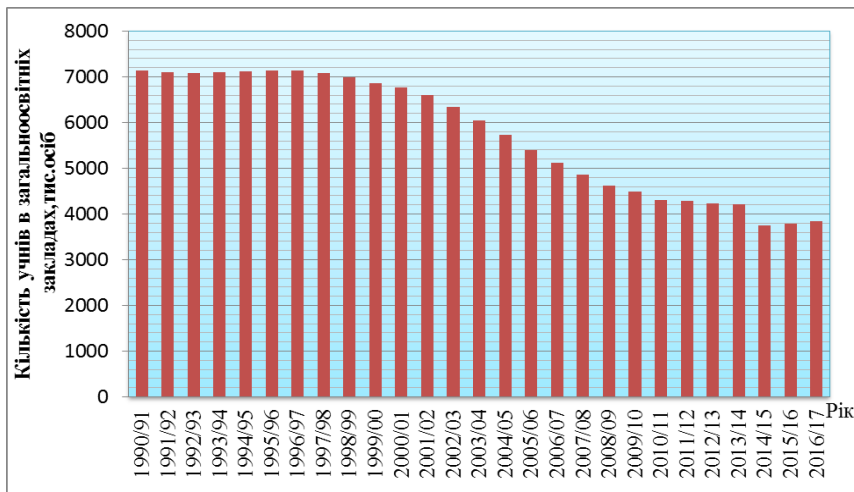

Рис.2. Динаміка чисельності учнів в загальноосвітніх закладах, тис. осіб

Основним типом середніх навчальних закладів є середня загальноосвітня школа трьох ступенів: перший – початкова школа, що забезпечує початкову загальну освіту, другий – основна школа, що забезпечує базову загальну середню освіту, третій – старша школа, що забезпечує повну загальну середню освіту [3, с. 68]. За даними офіційної статистики, в Україні спостерігається тенденція до зменшення кількості загальноосвітніх навчальних закладів, що пояснюється, перш за все, природним скорочення чисельності населення відповідного віку, а також укрупненням деяких навчальних закладів (наприклад, створенням освітніх округів та навчально-виховних комплексів). Цей процес є територіально нерівномірним і повністю відображає сучасні зміни в демографічній ситуації. Так, у 2016/17 н.р. в Україні функціонувало 16,9 тис. од, а в 1990/91 н. р. – 21,8 тис. од. Тобто кількість навчальних закладів зменшилася на 4,9 тис. од. Динаміку кількості загальноосвітніх навчальних закладів зображено на рисунку 3.

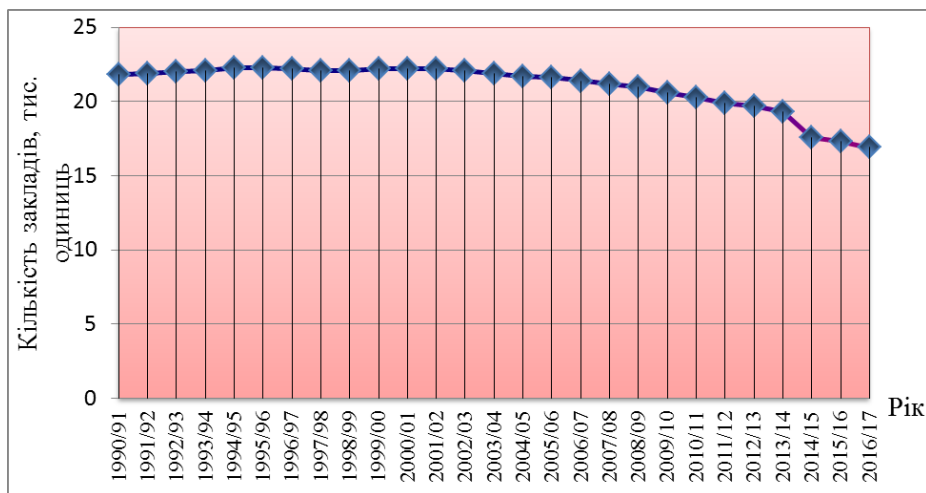

Рис. 3. Динаміка загальноосвітніх навчальних закладів у 1990-2017 н. р, тис. од.

Наразі сучасна система середньої освіти країни характеризується появою закладів “нового типу”. Серед загальноосвітніх навчальних закладів 26,4% або 4420 складають навчальні заклади нового типу, серед яких 483 гімназії, 301 ліцеї, 42 колегіумів і 3594 навчально-виховальних комплексів. У цих закладах вчать 26,7% загальної кількості учнів і працюють 27,2% загальної кількості учителів.

Таблиця 1

Структура денних загальноосвітніх навчальних закладів за видами у 2016/17 н.р

Загальноосвітні навчальні заклади	Кількість		У них			
			учнів		учителів	
	одиниць	%	тис.осіб	%	тис.осіб	%
Денні загальноосвітні навчальні заклади, у тому числі:	16728	100	3815	100	435	100
гімназії	483	2,9	258,8	6,8	23,9	5,5
ліцеї	301	1,8	134,6	3,5	13,1	3,0
колегіуми	42	0,3	28,1	0,7	2,3	0,5
навчально-виховні комплекси	3594	21,5	597,2	15,7	79,1	18,2
заклади нового типу	4420	26,4	1018,7	26,7	118,4	27,2

Забезпечення загальноосвітніх шкіл педагогічними кадрами є однією з вирішальних умов розвитку освітньої системи, що забезпечує якість навчально-виховного процесу. Загальна чисельність викладацького складу ЗНЗ у 2016/17 н. р. порівняно з 1990/91 н. р. скоротилася на 99,0 тис. осіб (18,4%). Поряд з цим мають місце інші негативні тенденції: старіння викладацького складу, відтік молоді з наукової та викладацької діяльності.

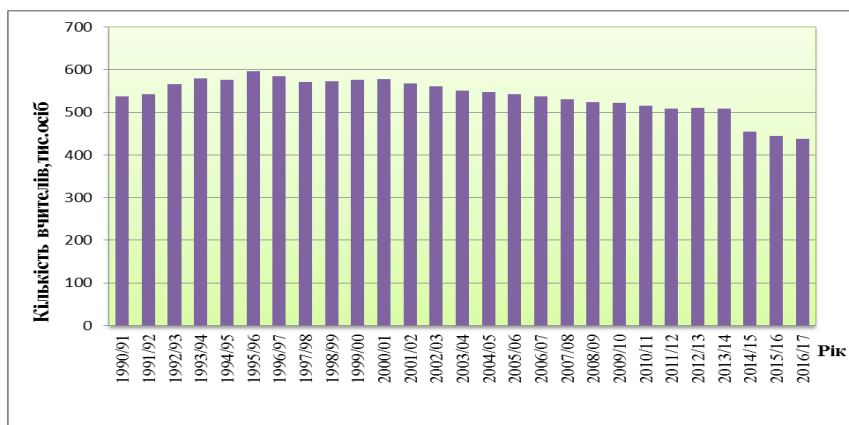

Рис. 4. Динаміка кількості вчителів у загальноосвітніх закладах у 1990 -2017 н.р.

Показник же кількості вчителів у розрахунку на одну школу був практично ідентичний і коливався у межах 25 – 27 осіб протягом 1990 – 2017 н.р. Це свідчить про раціональний розподіл навчальних закладів відповідно до кількості учнів. Тобто, при зменшенні кількості учнів, зменшувалась і кількість навчальних закладів.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

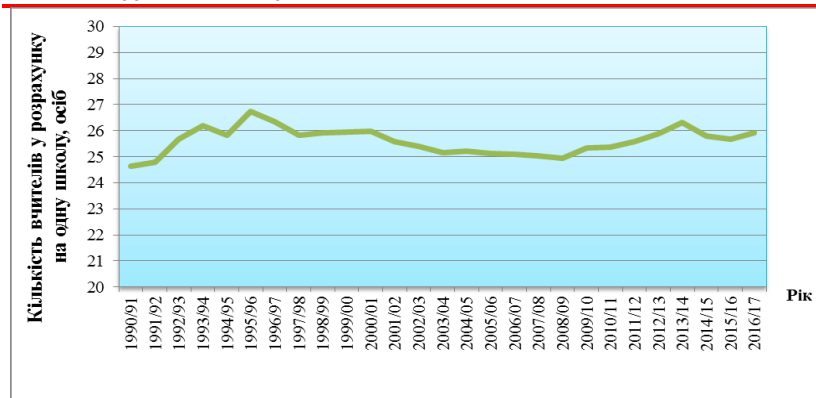

Рис.5. Кількість вчителів у розрахунку на 1 школу у 1990 -2017 н.р., осіб

Сьогодні середній розмір класу в Україні – 18,8 учнів. Це один з найнижчих показників в світі.

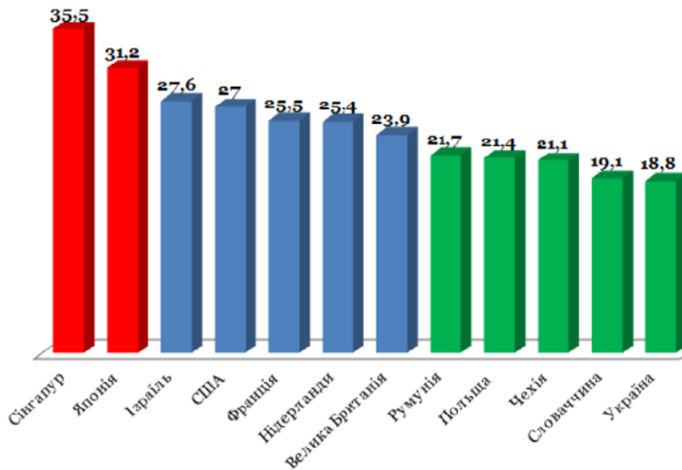

Рис.6. Середній розмір класу в країнах світу

Становлення системи середньої освіти відбувається синхронно з розвитком незалежної України, і в ній відображаються всі кризові явища та процеси у фінансовій, демографічній та політичній сфері. Наразі середня освіта стає об'єктом дедалі більшої уваги як ланка освіти, що закладає основу для подальшого навчання людини протягом її життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пашковська А. Ю. Статистичний аналіз стану середньої освіти в регіонах України А. Ю. Пашковська // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук, праць. - 2016. - № 1-2. - С. 13.
2. Підгорний, А. З. Соціально-демографічна статистика: Підручник / А.З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, Ю. О. Ольвінська, К. В. Вітковська. - Одеса: ОДЕУ, 2017. – 408 с.
3. Самоєнкова О. В. Соціальна статистика: навчальний посібник / О. В. Самоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2009. – 102 с.
4. Статистичний збірник: Україна в цифрах 2016 // – Державна служба статистики - С. 240.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ВИПУСК 4

Частина III

**Одеса
2018**